

Eta 2015eko abuztuan 2008ko krisitzarra berpiztu zen

2015eko abuztu hura gertatu zitekeen AEBetako presidenteak Iranekin bake nuklearra sinatu eta Kubako komunistekin harreman diplomatikoak ezarri zitueneko oporraldi itxaropentsua, Obama-Kennedy berri baten ospakizuna. Zoriona mikazteko, ordea, lau milioi etorkin Mediterraneoan, Txinako burtsak lehertzeko zorian...

| PELLO ZUBIRIA KAMINO |

AKTUALITATEA GAUR DEN ZIRKOAK kasik lanbropean galduta utzi ditu 2015eko udak ekarritako bi opari diplomatiko, biak ere Barack Obama lehendakari estatu batuarrari zor zaizkionak. Irango agintariekin arma nuklearren aferan lortutako itunak daukan garrantzia historiaren orrietan idatzirik geratuko da. Eta Raul Castrorekin Kubarekiko harreman diplomatikoak berpiztuz sinatutako bakeak aspaldiko keinu sinboliko sendoenaren arrastoa lagako du. Baina abuztu honek ez zuen gogorik inor albiste onekin aspertzeko.

Mendebaldeak gerrak esportatu bazizkion Ekialde Hurbil osoari, honek gerraren zipriztinak itzuli dizkio. Lehengaien –petrolioaren– kontrola segurtatuz inguru osoa katastrofe eremu bilakatzeko hautu estrategikoa, *shock* dotrina bortitza, ez zaio Europari dohainik aterako. Abuztuak oroitarazi digu, metropoliari bertan sortutako jihadisten ekintza armatuekin baino are gehiago milaka etorkinen iritsierarekin.

Mikel Garcia Idiakezek ARGIA honetan aurrerago azaltzen duen moduan, etorkinen iriste masiboenarekin egin du topo aurrez aurre Europak. Abisatuta geunden, lau milioi baino gehiago daudela itsasoa zeharkatzea deliberaturik Turkian, Libanon, Jordanian eta beste hain-

batetan. Udan ikusi zaio neurria uholdeari.

Uda aurretik Calaisko tuneleko anekdotekin agintari frantses eta ingelesak arituak ziren herritarrek despistatzen. Calaiskoa ez da arazoa, horretaz ere abisatuta geunden. Zientoka gutxi batzuk kamioiren baten bila Erresuma Batura iristeko, eguna joan eta eguna etorri... talde txiki hori batere ez da Mediterraneoan egosi den milioika gizon, emakume eta haurren exodoaren erdian.

Azkenean ikusi da kazetariok Calaiskoaren erreportajeetan denbora galtzen ari ginen bitartean, urte erdian hirurehun mila iritsiak zirela Europako kostetara, Italiakora asko, baina askoz gehiago –kasik berrehun mila– Greziako uharteretara.

Greziatik sartu den uholdeari begiratu: ez da itsasoan bat edo batzuk itotzearen konturik kasik aditzen, Turkiatik Greziaren uharte txikiren batera iristea kilometro gutxiko itsasaldiz egiten da, jendea etorri eta etorri... Hortik Mazedoniara. Hemendik Serbiara, edo Hungariara ahal balute.

Azken helmuga, Arrasateko unibertsitatearen ingenieritza ikasi duten gure gazte askorena bezala... Alemania aberatsa. Eta hasi dira urduritzen eskuindar alemanak, 800.000

Times of News gunetik hartutako irudian, inbertitzaile txinatar bat jasandako galerengatik lantuan Shangaiko burtsan 2015eko Astelehen Beltzean, abuztuaren 24an. Inbertitzaile txikiek mugitzen omen dute Txinako burtsako diruaren %80. Zenbait adituren kontuetan, 80 milioi herritarrek jokatzeko zuten urte hasieran burtsan Txinan, nahiz eta uda honetan akzioak beheraka hasi zirenean askok merkatutik irtetea erabaki. Udako bi hilabete eta erdian akzioek balioaren %40 galdu dute Txinan. Bere Barne Produktu Gordinarekin %280ko zorpetze maila dauka, McKinsey aholkularitzak dioenez. Jarraian ekonomia arras moteldu da. 2008ko krisiaz geroztik munduko ekonomia aurreratuek bizi duten makalaldia goxatzen zen *emergenteen* indarrarekin, Txinaz gain Brasil, India, Hegoafrika eta eta abarrek egiten zuten makroekonomiaren motor lana. Orain hazkunde eredu hori krisian ageri da.

etorkin doazkiela. Iritsiko dira batzuk Euskal Herriraino ere. Ez ziren izango gure makina erremin-ta, tren eta autobusen salmentak globalizazioak ekarri behar zizkigun opari bakarrak.

Matxura munduko fabrika handian

Txinako burtsen eztanda izan da aktualitatearen abuztuko bigarren oparia, mundu globalizatuko indar erreala gehiago urduriarazi dituen Mediterraneoan iheslarien eromenak baino.

2008tik ikusi gabeko muturrekoak ikusi ziren San Bartolome egunez –abuztuak 24– mundu osoko burtsetan. Aurreko hilabeteetan, XXI. mende hasierako krisitzarra gainditua zelako itxurak egiten ari ziren hedabideak eta agintariak. Bat batean, egia gordina: 2008ko krisiak segitzen du lurrikara handien gisa errepikak eragiten.

Txinakoa jo daiteke 2008koaren 3.0 bertsioz. Estreinako lurrikarak AEBak astindu zituen. Haren lehen oihartzuna Europan sentitzen ari gara oraindik, Grezia amildegira hondoratuta eta Italia, Portugal edo Espainia bezalakoak, baita Frantzia bera ere, hondamendi totalaren ertzearaino eramanez.

Orain Txinatik errepika, aspaldiko galerarik handienak mundu osoko burtsetan... posible ote da

horrelako kataklismoa Pekineko agintariek beren moneta hiru kolpe azkarretan %4an debalatu izanagatik? Agian bai, mundu osoan jarduera ekonomikoa nahi baino ahulago dabilela ikusten ari diren indar handiak (inbertsio funtsak, finantza erakunde erraldoiak, fortuna itzelak...) kezkatzen hasi direlako Txinako produkzioa orain arte aitortu dena baino makalago ote dabilen. “Txinako agintariek ez dakite zer egin” irakurri zaie aditu bat baino gehiagori.

Baina arrautzaren aurretik oiloa ere bazen. Uda honetan AEBetako agintariek iragarri dute udazkenean hasiko direla indargabetzen 2008tik ekonomiari arnasa emateko erabili dituzten pizgarriak. Larry Elliotek

*The Guardian*en azaldu duenez, Mendebaldeko agintariek pizgarri bereziak erabili dituzte urteotan finantzak osasuntsu edukitzeko nahiz eta ekonomia erreala, produkzio eta salmenta, izugarri ahul egon. Dopaturik eduki dute gure ekonomia, narkotizaturik, *txute* pean, *akro*. Badakigu horrelakoetan gaixoak arindu lehen bera hartzeko gero eta dosi bortitzagoa eskatzen duela.

Hain izan da eraginkorra finantza pizgarriek ekonomia kapitalistetan eragin “goraldia”, ezen eta burtsetan burbuila berria antolatu den. Orain pizgarriak kendutakoan, dirua –dirutza handien jabeak, esan nahi da– hasi da non inbertitu bila eta horrelakoetan balio segurue-

na... herrialde gotor mendebaldarren zorra izan ohi da, AEBena nagusiki. “Igo ditzagun pittin bat interes tasak eta dirua berriro bere paradisu naturalera bihurtuko da”.

2008tik hona Txinaren zorpetze maila lau halakotu omen da. Londresko burtsaren indizea bikoiztu. Munduak ez du ikasi, antza, 2008ko kataklismotik, edo beste esplikazioa izan daiteke ortodoxia neoliberalari jarraituz labarrean behera doan bizikletaren pedalei eragitea beste aukerarik ez dagoela.

Goazen, beraz, 2008ko krisiaren 3.0 bertsio honetan aurrera eta udazkeneko bozketa, kanpaina eta propagandaren ostean, mundua XXI. mende hasierako krisitzarretik atera behar zuten BRIC herrialdeak –ai Brasil, Errusia, Txina eta enparauen ekonomia geldiezin haiek!– nor bere krisian murgiltzearekin batera Mendebalde aberatseko jende arruntak aurkituko dira behi argalezko zazpi urteotan ondo ikasi duten formularen hurrengo atalarekin: murrizketak *a-tuti-plen*.

Horixe iragartzen du Greziaren agoniak. Mikis Theodorakis musikaria buru dutela hainbat pertsonalitate greziarrek zabaldu dute erresistentziarako deia, Troikaren planak kaltegarriagoak omen direla naziek gerran egindako txikizioak berak baino. Aldiz, Europako ezkerren itxaropena piztu zuen Alexis Tsiprasek ez du ikusten ezarri zaion ituna sinatzea beste biderik, herritarrentzako hondamendi handiagoa saihestearren. Paradoxikoki, etorkinen uholdean aurkitu dezake Tsiprasek Europarekin hobeto negoziatzeko karta. ■

ZINKUNEGI
OPTIKA

Hernani, 23 · 20004 Donostia
T. 943 420 624
info@zinkunegioptika.com
www.zinkunegioptika.com

zuri begira